

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา
เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
กล้วยตากสังคม
ทะเบียนเลขที่ สช 63100149

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
บริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
(ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล้วยตากสังคม คำขอเลขที่ 60100172 ทะเบียน
เลขที่ สช 63100149 ซึ่งมีรายการทางทะเบียนตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ให้มีผลตั้งแต่วันที่ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน 27 พฤศจิกายน 2560

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ กันยายน พ.ศ. 2563

(นายทศพล ทังสุบุตร)
อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

กล้วยตากสังคม

(Sangkhom Dried Banana และ/หรือ Gluay Tak Sangkhom)

- (1) เลขที่คำขอ 60100172 ทะเบียนเลขที่ สข 63100149
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 27 พฤศจิกายน 2560
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน จังหวัดหนองคาย
ที่อยู่ ศาลากลางจังหวัดหนองคาย ถนนมิตรภาพ ตำบลหนองกอมเกาะ
อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 43000
- (4) รายการสินค้า กล้วยตาก

(5) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

กล้วยตากสังคม (Sangkhom Dried Banana และ/หรือ Gluay Tak Sangkhom) หมายถึง กล้วยน้ำว้า พันธุ์พื้นเมือง พันธุ์มะลิอ่อน และพันธุ์ปากช่อง 50 ที่นำมาผ่านกระบวนการแปรรูปด้วยการตาก แดดและอบด้วยความร้อนในเตาถ่าน ทำให้ได้กล้วยตากสีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม รูปทรงแบน เนื้อละเอียด ไม่มีเมล็ด ผิวสัมผัสแห้ง นุ่ม และหนึบ มีรสชาติหวานตามธรรมชาติ ปราศจากการปรุงแต่ง มีกลิ่นหอมคล้ายน้ำผึ้ง ปลูกและแปรรูปในเขตพื้นที่อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์กล้วย : กล้วยน้ำว้า พันธุ์พื้นเมือง พันธุ์มะลิอ่อน และพันธุ์ปากช่อง 50

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- รูปทรง แบน แต่ไม่เรียบ หดตัวเป็นลอนคลื่น
- เนื้อ สีน้ำตาลอ่อนถึงเข้ม เนื้อละเอียด ไม่มีเมล็ด ผิวสัมผัสแห้ง นุ่ม และหนึบ
- รสชาติ หวานตามธรรมชาติ ปราศจากการปรุงแต่ง มีกลิ่นหอมคล้ายน้ำผึ้ง

(6) กระบวนการผลิต

การปลูก

(1) พื้นที่เหมาะสมในการปลูกกล้วยควรเป็นที่ราบเชิงเขา หรือเนินเขา สภาพดินโปร่ง ระบายน้ำได้ดี และฤดูปลูกที่เหมาะสมอยู่ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม

(2) หน่อพันธุ์ ต้องเป็นหน่อพันธุ์กล้วยน้ำว้า พันธุ์พื้นเมือง หรือพันธุ์มะลิอ่อน หรือพันธุ์ปากช่อง 50 จากแปลงปลูกในพื้นที่ตำบลสังคม ตำบลแก้งไก่อ ตำบลผาตั้ง ตำบลนาจิว และตำบลบ้านม่วง ของอำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เท่านั้น โดยหน่อพันธุ์ต้องเป็นรุ่นเดียวกันที่มีสภาพสมบูรณ์ ปราศจากโรค ขนาดต้นสูงที่เหมาะสม คือ 1.50 เมตร

(3) ให้ทำการกำจัดวัชพืชและปรับพื้นที่ให้โล่งเตียนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปลูกหน่อพันธุ์กล้วย

(4) ทำการขุดหลุมขนาดกว้าง ยาว ลึก 30 x 30 x 50 เซนติเมตร หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ รองก้นหลุมด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก

(5) แต่ละช่วงของการเจริญเติบโต ให้ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักบำรุงดินตามสภาพพื้นที่ ดูแลรักษาโดยทำการตัดหญ้าและวัชพืช ปีละ 2 - 3 ครั้ง หรือตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ ตัดแต่งใบที่แห้งไม่สมบูรณ์ เพื่อป้องกันโรคแมลง

การเก็บเกี่ยว

กล้วยจะให้ผลผลิตหลังจากการปลูกในช่วง 8 - 12 เดือน และพร้อมเก็บเกี่ยวเพื่อนำมาผลิตเป็นกล้วยตาก เมื่อกล้วยน้ำว้ามีอายุเครือ 110 - 120 วันหลังจากตัดปลีออกแล้ว หรือสังเกตจากลักษณะผลจะไม่ มีเหลี่ยม ผิวเกลี้ยง ไม่แก่จัด (ไม่เหลืองมาจากสวน) เก็บเกี่ยวโดยตัดก้านเครือให้ขาด แล้ววางบนพื้นที่มีวัสดุรองรับเพื่อลดแรงกระแทก จากนั้นขนไปรวมไว้ในโรงเรือนมีหลังคา ซึ่งควรมีพื้นเรียบ แห้ง โปร่ง อากาศถ่ายเทสะดวก เพื่อเตรียมทำการบ่มและแปรรูป โดยตั้งก้านเครือด้านที่ตัดลงพื้น ป้องกันน้ำยางกล้วยหยดลงมากัดผิว

การแปรรูปกล้วยตากสังคม

(1) คัดเลือกกล้วยที่แก่จัดที่ปลูกและเก็บเกี่ยวจากในพื้นที่ตำบลสังคม ตำบลแก้งไก่อ ตำบลผาตั้ง ตำบลนาจิว และตำบลบ้านม่วง ของอำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย เท่านั้น มาทำการบ่มทั้งเครือ โดยวางเรียงให้ปลายก้านเครือลงพื้น จากนั้นคลุมทับด้วยผ้าที่ระบายอากาศได้ดี สลับกับเปิดผ้าคลุมให้สัมผัสอากาศ เพื่อระบายความร้อนไม่ให้กล้วยสุกเร็วเกินไป และทำให้เกิดความหวานของกล้วยตามธรรมชาติ โดยระยะเวลาการบ่มในกรณีฤดูหนาวหรืออากาศเย็นใช้เวลาบ่มในช่วง 5 - 7 วัน หากอากาศเย็ดจัดอาจใช้เวลาในช่วง 7 - 10 วัน กรณีฤดูร้อน หรืออากาศร้อนใช้เวลาบ่มในช่วง 4 - 5 วัน

(2) นำกล้วยที่ผ่านการบ่มสุกแล้ว มาปอกเปลือกแล้ววางเรียงบนกระแตะไม้ไผ่ หรืออุปกรณ์อื่นตามความเหมาะสม จากนั้นนำไปตากแดดกลางแจ้ง หรือตากในโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นเวลา 2 วัน จึงนำกล้วยมากัดด้วยมือหรือแผ่นไม้ โดยทับหรือบีบให้แบนเพียงเล็กน้อยไม่แบนราบ

(3) นำกล้วยไปตากแดดกลางแจ้ง หรือตากในโรงเรือนพลังงานแสงอาทิตย์ อีกครั้งหนึ่ง กรณีที่นำกล้วยไปตากแดดกลางแจ้งควรคลุมด้วยผ้าเรโทรสีดำ เพื่อป้องกันฝุ่นและแมลง ช่วงเวลาเย็นให้กลับด้านแล้วนำไปอบ โดยใช้เตาถ่านและถ่านไม้ในการอบให้ความร้อนตามความเหมาะสม กระบวนการนี้ทำสลับกัน จะใช้เวลาในช่วง 6 - 7 วัน

(4) นำกล้วยที่ผ่านกระบวนการตากและอบแล้ว บรรจุในภาชนะที่ปิดมิดชิดหรือถุงพลาสติกใส พักไว้ 2 - 3 วัน เพื่อให้เนื้อกล้วยคลายตัวรวมถึงบ่มให้ความหวานขับออกมาฉาบผิวกล้วย

การบรรจุหีบห่อ

(1) รายละเอียดบนฉลากให้ประกอบด้วยคำว่า “กล้วยตากสังคม” และ/หรือ “Sangkhom Dried Banana” และ/หรือ “Gluy Tak Sangkhom”

(2) ให้ระบุชื่อ ที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการค้า วันที่ผลิต วันหมดอายุ และวิธีเก็บรักษา

(7) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดหนองคาย ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะพื้นที่ทอดยาวขนานตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ลักษณะภูมิประเทศแบ่งเป็นพื้นที่ราบ พื้นที่ลูกคลื่นลอนลาด พื้นที่ลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่เป็นภูเขาสูง โดยเขตพื้นที่อำเภอสังคม ตั้งอยู่ละติจูดที่ 18 องศา 3 ลิปดา 14 พิลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 102 องศา 13 ลิปดา 36 พิลิปดาตะวันออก มีสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแบบลูกคลื่นลอนชันและเป็นป่าเขาธรรมชาติ มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางในช่วง 200 – 908 เมตร ลักษณะดินชั้นบนเป็นดินร่วนปนทราย ดินชั้นล่างเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนลูกรัง มีความอุดมสมบูรณ์อยู่ในระดับปานกลางถึงต่ำ หน้าดินมีลักษณะโปร่งระบายน้ำได้ดี ไม่ท่วมขัง เหมาะสำหรับการปลูกพืชที่มีรากตื้นโดยเฉพาะกล้วย

ลักษณะภูมิอากาศ จังหวัดหนองคายได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดหนองคายมีอากาศหนาวเย็นและแห้ง และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝนประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคมทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป ฤดูกาลของจังหวัดหนองคาย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าว โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม มีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคม โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดหนองคาย อยู่ระหว่าง 1,400 – 2,000 มิลลิเมตร จากสภาพภูมิประเทศซึ่งเป็นพื้นที่สูง เนินเขา และภูเขา ประกอบกับภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝนที่เหมาะสม ทำให้กล้วยที่ปลูกในพื้นที่ดังกล่าวเจริญเติบโตได้ดี จุดเด่นของกล้วยน้ำว้าที่ปลูกในเขตอำเภอสังคมจะไม่เหมือนกับที่อื่น ๆ ที่นี้จะมีรสชาติหวานอร่อย จนทำให้เป็นที่ยอมรับกันมาอย่างยาวนานจากผู้บริโภค แม้ว่าลูกจะไม่โต ไม่อ้วน แต่ก็มีความหวานและมีกลิ่นหอมมากกว่ากล้วยน้ำว้าจากที่อื่นยิ่งเวลาที่กล้วยสุกจะเห็นได้ชัดเจนลักษณะของเปลือกจะไม่แข็งจะนุ่ม เหมาะสำหรับนำไปแปรรูปเป็นกล้วยตาก และด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแปรรูปกล้วยตาก ทำให้มีรสชาติดีเป็นเอกลักษณ์ ส่งผลให้เพิ่มมูลค่าผลผลิตทำให้กล้วยตากของอำเภอสังคมมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ประวัติความเป็นมา

อำเภอสังขม เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดหนองคาย แต่เดิมมีเพียง 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสังขม บ้านม่วง และบ้านแก้งไก่อ ต่อมา มีราษฎรอพยพเข้ามาอาศัยเพิ่มมากขึ้น ได้ยกฐานะเป็นอำเภอสังขม เมื่อปี พ.ศ. 2514 การปลูกกล้วยในพื้นที่เริ่มเมื่อใดไม่ปรากฏ แต่พบว่าอำเภอสังขม มีเกษตรกรปลูกกล้วยน้ำว้า มากที่สุดของจังหวัดหนองคาย ถือเป็นฐานการผลิตและส่งจำหน่ายผลผลิตจากกล้วยแหล่งใหญ่ของภาค อีสาน มีพื้นที่ปลูกกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่อำเภอสังขม จนกล้วยน้ำว้าเป็นพืชเศรษฐกิจของอำเภอสังขม ส่วนใหญ่เกษตรกรจะปลูกกล้วยน้ำว้าเพื่อจำหน่ายผลสด ซึ่งราคากกล้วยน้ำว้าแต่เดิมราคาถูก จึงมีการ รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มแม่บ้าน เมื่อปี 2542 นำกล้วยน้ำว้ามาแปรรูปเป็นกล้วยตากเพื่อเพิ่มมูลค่าของกล้วยและ ได้ทำกันเกือบทุกหลังคาเรือน ทำให้กล้วยตากสังขมเป็นหนึ่งในของขึ้นชื่อของอำเภอสังขม มีการจัดงาน “เทศกาลกล้วยน้ำว้า” ครั้งแรกในปี 2545 ซึ่งจัดขึ้นในช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี โดยในงานจะจำหน่ายกล้วย น้ำว้าผลสด กล้วยตากสังขม และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากกล้วยน้ำว้า ดังคำขวัญประจำอำเภอที่ได้สะท้อนให้ เห็นถึงของดีที่ขึ้นชื่อของอำเภอสังขมที่ว่า “บั้งไฟพญานาค กล้วยตากลือก้อง หาดทรายแสงทอง ล้อมรอบ ด้วยภูเขา คือถิ่นเราชาวสังขม”

(8) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและแปรรูป กล้วยตากสังขม ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอสังขม จังหวัด หนองคาย รายละเอียดตามแผนที่

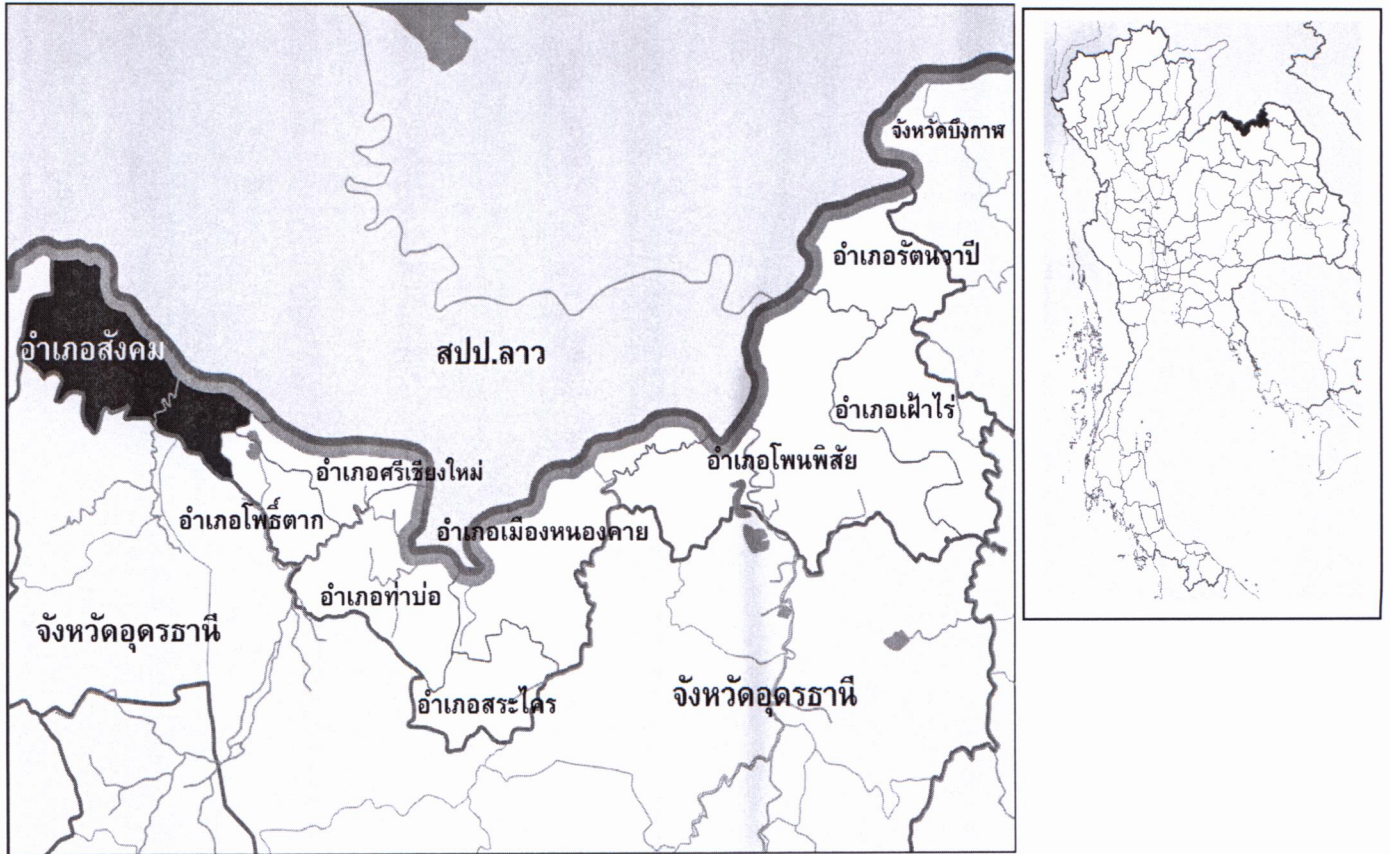
(9) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) กล้วยตากสังขม จะต้องปลูกและแปรรูปในเขตพื้นที่ที่กำหนด และตามกระบวนการผลิตข้างต้น
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ปลูก ผู้แปรรูป ผู้ประกอบการค้า กล้วยตากสังขม รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

(10) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด
- (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ปลูก ผู้แปรรูป และผู้ประกอบการค้า ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์กล้วยตากสังขม
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ปลูก ผู้แปรรูป และผู้ประกอบการค้า จะต้องปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงานสำหรับสมาชิกผู้ขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กล้วยตากสังขม และดำเนินการตามแผนการควบคุม ตรวจสอบทั้งกระบวนการผลิตในระดับผู้ผลิตและระดับจังหวัด

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ กล้วยตากสังคม

ขอบเขตพื้นที่การปลูกและแปรรูป กล้วยตากสังคม ครอบคลุมพื้นที่ในเขตอำเภอสังคม
จังหวัดหนองคาย